

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 25 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1933

ΑΡΙΘ. 8

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΙΣ

Κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας, ἀφορμῆς δοθείσης, ἐπανειλημμένως ἐν τῷ τύπῳ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως ληφθῇ μέριμνα περὶ ἐξυψώσεως τοῦ κλήρου.

Ὅτι ἡ ποιμαίνουσα καὶ διδάσκουσα Ἐκκλησία δεόν νὰ ἀποτελῆται ἐκ προσώπων οὐ μόνον διακρινομένων διὰ τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ εὐμοιροῦντων ἀνωτέρας μορφώσεως, κεῖται ἐκτὸς συζητήσεως. Δεδομένου ὅτι ἡ ἀποστολὴ τῶν ποιμένων ἔγκειται εἰς τὴν καθοδήγησιν τοῦ ποιμνίου εἰς νομάς σωτηρίου καὶ ἡ προφύλαξις αὐτοῦ ἀπὸ πάσης πλάνης καὶ ἐπιβουλῆς ἐκ τῶν ἀντιθέων παρατάξεων, εἶνε πρόδηλον ὅτι ὁ παραδειγματισμὸς καὶ ἡ ποδηγέτησις τῶν πιστῶν δεόν νὰ συντελῆται καὶ ἀπὸ τοῦ διδύσκοντος παραδείγματος καὶ ἀπὸ τῆς στάθμης τῆς συγχρονιστικῆς γνώσεως, ἣτις δὲν πρέπει νὰ εἶνε κατωτέρα τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ποιμαινομένων. Οἱ «αἰτοῦντες λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» δὲν ἀνήκουσιν εἰς μόναν τὰς τάξεις τῶν ἀπλῶν καὶ τῶν ἀπαιδευτῶν ἀπ' ἐναντίας, καὶ ἄλλοτε καὶ σήμερον, μάλιστα σήμερον, ἐγείρουσι φωνὴν ἐκ τῶν τάξεων τῶν μεμορφωμένων, «καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα» πολλάκις. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον οἱ ποιμένες τῶν πιστῶν ἀνάγκη νὰ κέκτινται μόρφωσιν, καὶ δὴ τὴν μόρφωσιν τὴν συγχρονισμένην πρὸς τὴν σημερινὴν ἐπιστήμην, τὴν ἐνημερωμένην πρὸς τὸ πολὺπλευρον τῆς γνώσεως καὶ τὴν σημερινὴν τῆς εὐρύτητα.

Τὴν μορφωτικὴν δεοντολογίαν ταύτην τοῦ ἱεροῦ κλήρου πρώτη πάντων σύνοιδε καὶ ὁμολογεῖ ἀνεκαθεν πρώτη ἡ διοικοῦσα Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἢ μὴ ἐπίτευξις τῆς πραγματοποιήσεως αὐτῆς εἶνε σφάλμα νὰ καταλογίζηται εἰς ἀκηδῖαν δῆθεν αὐτῆς. Ἡ Ἐκκλησία ἐγίνωσκε καὶ γινώσκει κ' ἴλλιστα τὰ μέσα καὶ τὰς μεθόδους τῆς πυκνώσεως τῶν

τάξεων τοῦ κλήρου αὐτῆς διὰ στελεχῶν ὁποῖα ἀπαιτοῦσιν αἱ πολυεεῖς τοῦ ποιμνίου ἂν γκαί, ἀλλ' ἐφ' ὅσον τελεῖ ὑπὸ τὴν ἀποπνικτικὴν κηδεμονίαν τῆς Πολιτείας, τῆς ὁποίας διηνεκῆς καὶ σταθερὰ μέριμνα ἀνεκαθεν ὑπῆρξεν ἢ ἀπογύμνωσις αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς κτημοσύνης, βλέπει ἑαυτὴν ἐστερημένην τῆς δυνατότητος νὰ μεριμνήσῃ περὶ παρασκευῆς συνθηκῶν εὐνοουσῶν τὴν εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου προσέλευσιν τῶν δυναμένων νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐξύψωσιν αὐτοῦ.

Διότι, ὅσονδῆποτε κἂν ἦνε ὑψηλὴ ἡ ἰδέα τῆς συγκροτήσεως τοῦ κλήρου ὑπὸ προσώπων εἰς οὐδὲν λογιζομένων τὰ πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς ἀναγκαιοῦντα ὑλικά ἀγαθὰ, ἀπέναντι τῆς γῆϊνης καὶ τῆς ἀνθρωπίνης πραγματικότητος ἡ ἰδέα αὕτη ἀποτελεῖ ἐν τῇ γενικότητι τῆς μίαν ψιλὴν θεωρίαν. Ὅσαδῆποτε κἂν λέγωνται περὶ ἀνιδιοτελοῦς ἀφοσιώσεως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι δὲν δύναται τις νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἐπάρκεια καὶ διὰ τὸν κλῆρον ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν τῆς ἐξυψώσεως τῆς μορφωτικῆς αὐτοῦ στάθμης. Εἶνε σπανιότατοι οἱ πνευματικοὶ ἐκεῖνοι ἥρωες, οἵτινες, ἀμεριμνοῦντες παντάπασι περὶ τῶν ὑλικῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς, ἐν ἰδανικῇ αὐταπαρνήσει ἀφοσιοῦνται εἰς τὸ ἡρωϊκὸν ἔργον τοῦ εὐαγγελισμοῦ. Ἀλλ' αἱ τόσον πολλαί, μεγάλαι, ἐπιτακτικαὶ καὶ ἐπείγουσαι ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐπιτρέπουσι τοιαύτας ἰδανικὰς προσδοκίας, καὶ ἡ ἀμείλικτος βιωτικὴ πραγματικότης ἐπιβάλλει τοιαύτην οἰκονομικὴν προοπτικὴν, ὥστε οἱ αἰσθανόμενοι κλίσιν πρὸς τὸ ἱερατικὸν στάδιον νὰ ἔχωσι τὸ αἶσθημα τῆς σχετικῆς ἐπαρκείας, ἵνα ἀφοσιωθῶσιν ὀπερὶ-σπαστοι εἰς τὸ ἔργον τῆς κλήσεώς των.

Τοῦτο, δυστυχῶς, οὐδέποτε μέχρι τοῦδε ἠθέλησε νὰ ἐννοήσῃ ἡ Πολιτεία, καὶ διὰ τοῦτο οὐδέποτε σοβαρῶς ἐσκέφθη νὰ βοηθήσῃ τὴν

Ἐκκλησίαν εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἐξυψώσεως τοῦ κλήρου προσπάθειαν. Τελευταῖαι τινες ἀπόψεις πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἐτεκμηρίωσαν μὲν ἔφεσιν τινα ποιᾶς τινος λύσεως τοῦ ζητήματος τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τοῦ κλήρου, ἀλλ' ὁ τρόπος καὶ ἡ μέθοδος τῆς ρυθμίσεως αὐτοῦ ἀπεδείχθησαν οὐχὶ ἀντίστοιχα πρὸς τὴν ἀξιέπαινον, ὁμολογουμένως, πρόθεσιν, καὶ τὸ ὅλον ζήτημα δὲν φαίνεται οὐσιαστικῶς εὐοδοῦμενον κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν σημερινῶν ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν. Εἶνε ἐκτίκτως λυπηρὸν ὅτι ἡ Πολιτεία δὲν θέλει νὰ ἐννοήσῃ τὴν σπουδαιότητα τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ παράγοντος ἐν τῇ ψυχικῇ βελτιώσει τῶν πολιτῶν τῆς. Ἄλλα τοῦ, πολιτεῖται μᾶλλον προηγγμένοι, καίτοι οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην κηδεμονεῖαν ἀσκοῦσιν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας. ἐν τούτοις, ἀκριβῶς διότι ἐκτιμῶσι κατ' ἀξίαν τὴν μεγάλην τῆς συμβολὴν εἰς τὸν πνευματικὸν καὶ τὸν ἠθικὸν ἐξευγενισμόν τῶν πολιτῶν, συναισθάνονται ὡς ἐπιβεβλημένον καθήκον τῶν τὴν μισθοδοσίαν τοῦ κλήρου ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου. Παρ' ἡμῖν, ὅπου τόσοι καὶ τόσοι σπουδαῖοι καὶ σοβαροὶ δεσμοὶ ἐσφυρηλάτησαν μεγίστην σχέσεων στενότητα μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας καὶ τόσοι ἱστορικοὶ λόγοι ἐπιβάλλουσιν ὡς ἔθνικὸν αὐτόχρημα καθήκον τὴν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας στενὴν κρατικὴν μέριμναν, ἡ Πολιτεία γνωρίζει μόνον τὴν πλευρὰν τῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας κηδεμονεῖας, καὶ δὴ κατὰ τρόπον μειωτικὸν καὶ αὐτόχρημα συντριπτικὸν τῆς πρὸς ἐξύψωσιν αὐτῆς προσπαθείας. Δὲν ἐννοεῖ τὸ τοιαύτην διαγωγὴν πρὸς τὴν ἔθνικὴν τοῦ Ἐκκλησίαν ἐπιδεικνύον Κράτος, ὅτι ἀπεργάζεται τὸν ἠθικὸν ὄλεθρον τῶν ἰδίων αὐτοῦ πολιτῶν.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΥ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΧΑΛΙΟΥ

[12]

Τὴν διόρθωσιν ταύτην τοῦ Πασχαλίου Κανόνος ἀναγκαῖαν ὡσαύτως ἐθεώρει καὶ ὁ ἀλήστου μνήμης μαθηματικὸς Ἀνδρέας Σπαθάρης, ὅστις καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τὴν γνώμην αὐτοῦ δεόντως ἀνέπτυξε καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ («Μελέτη περὶ τοῦ Πασχαλίου», Κων)πολις 1880) ἐπιστημονικῶς ἔχει τὴν προσήκουσαν διόρθωσιν ὑποδείξει· ἐπίσης τοιαύτην ἐπιστημονικὴν διόρθωσιν τοῦ Πασχαλίου Κανόνος ἀναπτύ-

σει καὶ ὁ διάσημος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου Dr. Constantin Chiricesco ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ («Le Comput Pascal», Bucarest, 1925) αἱ ἐργασίαι ἀμφοτέρων εἶναι ἀναντιρρήτως ἄρισται ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως· κρίνοντας ὁμοῦ αὐτὰς ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἐπόψεως δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι καὶ ἀναγκαῖαι· ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἔχομεν διατυπώσει εἰς τὸ πόνημα ἡμῶν τὸ «Ἡμερολογιακὸν ζήτημα» (σελ. 96—97) ἀναφορικῶς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα τὴν γνώμην ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ εὗρεσις τοῦ Πάσχα ἐφεξῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἀστρονομικῶν Πινάκων⁴⁰ καθοριζομένων οὕτω δι' αὐτῶν ἐπακριβῶς τῆς τε πραγματικῆς ἑαρινῆς ἡμερησίας καὶ τῆς ἀκολουθούσης ταύτης πανσελήνου⁴¹ καὶ δὴ κατὰ τὸν χρόνον Ἱερουσαλήμ, τοῦ τόπου τοῦτέστιν ἐν ᾧ ἐγεννήθη, ἔπαθε καὶ ἀνέστη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός». Τὴν γνώμην ἡμῶν ταύτην ἠσπάσθη καὶ ἡ ἐν τῷ Πανορθόδοξῳ Συνεδρίῳ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαυροβουνίου καὶ τοῦ Καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς μηχανικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Βελιγραδίου Δρος Μ. Milankovits, προβάσα μάλιστα καὶ εἰς τὴν τροποποίησιν τῶν σχετικῶν τοῦ σχεδίου αὐτῆς διὰ συμπληρωματικοῦ σημειώματος, ὡς ἀναφέρει ἡ σχετικὴ εἰσήγησις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαυροβουνίου⁴²· ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς προκειμένης γνώμης ἡμῶν διευτύωσε καὶ τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον τὴν σχετικὴν αὐτοῦ ἀπόφασιν ἔχουσαν ὡς ἔξῃ: «ὁ καθορισμὸς τοῦ Πασχαλινῆς πανσελήνου θὰ γίνηται ἐπὶ τῇ βάσει ἀστρονομικῶν ὑπολογισμῶν, λαμβανόμενων πάντοτε ὑπ' ὄψιν τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης πραγματοποιουμένων προόδων, ὁ δὲ καθορισμὸς τῆς ἡμερομηνίας τοῦ Πάσχα θὰ γίνηται κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ»⁴³· εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἐξακολουθοῦμεν εἰσεῖν νὰ ἐμμένωμεν ἐφ' ὅσον μάλιστα καὶ ἡ ἐπιστήμη παρέχει εὐτυχῶς πρόχειρα, τέλεια καὶ εὐχερῆ τὰ μέσα πρὸς ἀκριβέστερον πάντοτε καθορισμὸν τῆς ἑαρινῆς Πασχαλινῆς πανσελήνου· οὕτω δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν ματαίᾳ ἀποβαίνει ἡ χρησιμοποίησις τῶν ποικίλων πολυπλόκων πράξεων ἐπιστημονικῶν ἢ πρακτικῶν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἀκριβοῦς καθορισμοῦ ταύτης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιτυγχάνεται ἡ πιστὴ καὶ ἀκριβῆς πάντοτε ἐφαρμογὴ τῆς περὶ τοῦ Πάσχα ἀποφάσεως τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὡς ἐμπράκτως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναγραφομένων.

Κατὰ ταῦτα ἐξεταζομένου τοῦ δευτέρου τρόπου, ἦτοι ἂν δύνανται ἔν' ἀποκατασταθῇ ἡ συμφωνία με-

40. Λαμβανόμενου ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ ἀστρονομικοὶ πίνακες σὺν τῷ χρόνῳ τελειοποιῦνται, ἔπειτα προδήλως ὅτι ἡ τοιαύτη ἐπὶ τὰ κρείττω καὶ βελτίω μεταβολὴ καὶ τελειοποίησις αὐτῶν συντελεῖ ὡς εἰκὸς εἰς τὸν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀκριβέστερον καθορισμὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα.

41. Εὐνόητον ὅτι καθοριζομένης ἐκάστοτε ἀκριβῶς τῆς ἑαρινῆς Πασχαλινῆς πανσελήνου, εὐχερῆς ὡσαύτως ἀποβαίνει καὶ ἡ συμπλήρωσις τῶν διαφορῶν στοιχείων τοῦ Κανόνου ἢ Πασχαλίου Πίνακος ἐκάστου ἔτους διὰ τοῦ ἀκριβοῦς αὐτῶν καθορισμοῦ.

42. Πρακτ. Πανορθ. Συνεδρ. σελ. 66—67.

43. Πρακτ. Πανορθ. Συνεδρ. σελ. 212.

ταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τοῦ Ἡμερολογίου διὰ τῆς ἐμμονῆς εἰς τὸ ἐσφαλμένον Ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον τῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες χρησιμοποιοῦσιν ἔτι τοῦτο, προκύπτει προδήλως ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι αὐταὶ σταθμίζουσαι μετὰ τῆς προσηκούσης ἐκκλησιαστικῆς προσοχῆς τὰς συνθήκας, αἵτινες προὐκάλεσαν καὶ συνέπειά τῶν ὁποίων εὐρίσκειται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τὸ Ἡμερολογιακὸν ζήτημα καὶ λαμβάνουσαι ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ἐν χορῆσι Πασχάλιος Κανὼν ἔπαυσε πλέον νὰ συντελῇ εἰς τὸν ἀκριβῆ καθορισμὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐν Νικαίᾳ Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ὅτι ἡ πιστὴ καὶ ἀκριβὴς αὐτῆς ἐφαρμογὴ ἀποτελοῦσα κατὰ τὰ εἰρημμένα ἐπιβεβλημένον ἐκκλησιαστικὸν καθήκον ἀπαιτεῖ ὅπως κανονισθῶσι τὰ τοῦ Πασχαλίου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω ἀναγεγραμμένων, καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ ἀνωτέρω ἐκτεθειμένοι λόγοι πάντες καθαρῶς Ἐκκλησιαστικοὶ ἐπιβάλλουσιν εἰς τὰς ρηθείσας Ἐκκλησίας τὴν υπερετάτην Ἐκκλησιαστικὴν ὑποχρέωσιν ὅπως λάβωσι τὴν ἀπόφασιν ὅτι ὄντως ὡς ἀδήριτος Ἐκκλησιαστικὴ ἀνάγκη ἐπιβάλλεται πλέον ἢ διαρροῦθμισι τῶν τοῦ Πασχαλίου συμφώνως πρὸς τὰ διδόμενα τῆς Ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθειμένων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὑπάρχων, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, σύνδεσμος μετὰ τὸ Ἡμερολόγιον καὶ Πασχαλίου δὲν ἐπιτρέπει τὴν μονομερῆ διαρροῦθμισιν τῶν τοῦ Πασχαλίου, καθόσον καὶ ἐκ ταύτης θέλουσι πάντως προκύψει ἐξ ἀντιθέτου ἐπόψεως παρσμφερῆ πρὸς τὰ ἐκ τῆς μονομεροῦς διορθώσεως τοῦ Ἡμερολογίου προκύψαντα ἀτοπήματα καὶ σκάνδαλα, ὡς ἀδήριτος ὄσαυτως ἀνάγκη προβάλλει καὶ ἡ ἀπόφασις περὶ διορθώσεως τοῦ Ἡμερολογίου ἐκ μέρους τῶν εἰρημένων Ἐκκλησιῶν.

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

Πάντοτε ἐτονίσθη ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ χρησιμοποίησις τῆς περιόδου τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς διὰ τὴν ἐσωτερικὴν καθάρσιν, ἥτις καὶ μόνη δύναται νὰ φέρῃ καὶ τὴν ἐπούλωσιν τῶν χαινουσῶν πληγῶν τῆς σημερινῆς ἀνθρωπότητος. Πάντοτε ἡ περίοδος αὕτη ὑπῆρξεν ἀφορμὴ πνευματικῆς περισυλλογῆς καὶ συστηματικῆς ἐπιδιώξεως τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ τρόπον τινα, ἢ ἐξελκαστικὴ τοῦ ὄλου ἔτους ἐποχὴ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ὡς τοιαύτην δὲ ἡ ἀγιωτάτη Ἐκκλησία ἐθέσπισεν αὐτήν, ὡς ἐξάγεται ἐξ ὁλοκλήρου τῆς σχετικῆς τῶν ἡμερῶν τούτων ἱεράς ἀσματογραφίας. «Μακροσμός ἀμαρτίας, ἀλλοτριώσεις παθῶν, ἀγάπη πρὸς Θεόν, προσευχῆς ἐπιμέλεια, δάκρυα σὺν κατανύξει καὶ πενήτων προμήθεια», ταῦτα εἶνε τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς «καθαρᾶς νηστείας» τὰ συνιστῶντα τὴν πιστὴν τηρησιν τοῦ κανόνος τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς. Πότε ἄλλοτε ἢ ἀνθρωπότης εἶχε περισσοτέραν ἀνάγκην μᾶς τοιαύτης προσπαθείας; Ἀλλὰ καὶ πότε ἄλλοτε ἢ ἀνθρωπότης παρωμοιάζετο περισσότερον πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ «ἀμπελώου», τὴν ὁρίαν παραστατικῶ-

τατα ζωγραφίζει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας εἰς μίαν περικοπὴν (ε' 1—6) ἀναγνωσκομένην τὰς ἡμέρας αὐτάς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ; Πράγματι μόνον «τρίβολοι καὶ ἀκανθαὶ» βλαστάνουσι σήμερον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς: αἱ τρίβολοι καὶ αἱ ἀκανθαὶ τῆς δουλοπτητος καὶ τῆς πανουργίας, τῆς ἀμοιβαίας ὑπονομιεύσεως καὶ τῆς ἀκαταπαύστου καχυποψίας. Καὶ ὅπως πάλιν παραστατικώτατα ὁ Προφήτης λέγει: «ἐπλάτυνεν ὁ ἄδης ἐκυτὸν καὶ διήνοιξεν ὑπερμέτρος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου τούτου καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν καὶ ὁ θόρυβος αὐτῶν καὶ οἱ ἐντροπῶντες θὰ καταθῶσιν εἰς αὐτὸν» (αὐτόθι: 14). Ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ταύτης ἀποσυνθέσεως, «δύμῶν καὶ αἱ τρίγες τῆς κεφαλῆς πάσαι ἠριθμημέναι εἰσὶ» φωνάζει ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς φίλους Του (Ματθ. ι' 30, Λουκ. ιθ' 7), καλεῖ δὲ ἑλθὺς πρὸς Ἐαυτὸν διὰ νὰ δώσῃ «ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς (Ματθ. ια' 29).

Πρόσεξε, χριστιανέ, τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐσταυρωμένου Λυτρωτοῦ. Ὅπως ἔχει ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας Του, δὲν αἰσθάνεσαι ὅτι σε περιμένει νὰ ῥιφθῆς ἐπάνω εἰς τὴν αἱματωμένην καρδίαν Του, διὰ νὰ ζωογονηθῆς ἀπὸ τὸ Αἷμα καὶ νὰ πλυθῆς εἰς τὸ ὕδωρ τὸ ἑπίτον τρέχει ἀπὸ τὴν διάτρητόν Του πλευράν; Καὶ ὅπως ἔχει τὴν φωτεινὴν μορφήν Του ἑσταυρωμένον πρὸς τὸν οὐρανόν, δὲν βλέπεις εἰς αὐτὴν τὴν στέσιν Του νὰ σου ἐκφράζῃ τὴν τελευταίαν Του ἐπιθυμίαν νὰ ὑψωθῆς μαζὶ Του μέχρι τοῦ Πατρὸς; Καὶ ὅταν παρατηρῆς τὸν ἀκάνθινον στέφανον τῆς μογοθηρίας καὶ τῆς εἰρωνείας, ὁ ὁποῖος αἱματώνει τὸ πάλλευκον μέτωπον τοῦ Χριστοῦ, δὲν διδάσκεισαι ὅτι δὲν ὑπάρχει τρόπος ἄλλος διὰ νὰ ὑψωθῆς ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν ὑποταγήν; Ἀλλὰ σὲ ἀκούω νὰ παραπονήσαι διὰ τοὺς πόνους καὶ τὰ θάνατα τῆς ζωῆς, χριστιανέ. Φαίνεται ὅτι δὲν ἐσκέφθης ἀκόμη σοδαρά τί ἐσήμαινε διὰ τὸν Λυτρωτὴν σου νὰ τρυπηθῇ χεῖρας καὶ πόδας καὶ νὰ καρφωθῇ καὶ ν' ἀποθάνῃ κρεμασμένος ἐπάνω εἰς ἓνα Σταυρόν. Ἀλλ' ἂν δὲν τὰ αἰσθάνεσαι αὐτά, πῶς ἠμπορεῖς νὰ ἀσπάζεσαι τὸν Σταυρόν καὶ νὰ περιμένῃς εὐλογίαν ἀπὸ τὸν Ἐσταυρωμένον Λυτρωτὴν; Καὶ ἂν τὰ αἰσθάνεσαι, πῶς ἠμπορεῖς νὰ μεμφιορῆς διὰ τὰ θάνατα τὰ ἰδικὰ σου, πῶς δὲν τρέχεις ἀκόμη νὰ πέσης εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Χριστοῦ, νὰ αἰσθανθῆς τὸν παλμὸν τῆς θεϊκῆς Του ἀγάπης;

Εἰς τοὺς ἐσπερινούς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς θ' ἀναγνωσθῇ κατὰ μικρὰς περικοπὰς μετὰ τῶν ἄλλων καὶ διήγησις περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ Νῶε καὶ τῆς οἰκογενείας του διὰ τῆς κιβωτοῦ (Γενεσ. στ' 9—ἡ' 21). Πόσας σκέψεις δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προκαλέσῃ ἡ θαυτοτέρα μελέτη τοῦ ἀγιογραφικοῦ τούτου κειμένου εἰς τὰς ψυχὰς μας, ἐὰν ἠθέλωμεν νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς αὐτήν! Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐξαχρειώσεως τῶν ἀνθρώπων μᾶς διδάσκει ἡ τιμωρία τοῦ «κατακλυσμοῦ». Τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν, τῆς ὁποίας ἀπολαύουσιν οἱ δίκαιοι, ζωγραφίζει θαυμάσια ἡ μέριμνα τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Νῶε. Τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πιστῶν, τῶν προωρισμένων νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πυρὴν τῆς ἀνθρωπίν-

νης αναδημιουργίας, υποδεικνύει ἡ ἔλη φροντίς τοῦ Νῶε διὰ τὴν ἐν τῇ κιβωτῇ διατήρησιν τῶν ζωπύρων τῆς ἐπιγείου ζωῆς. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ «κιβωτός» δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ παράσχω σκέψεις διὰ τὸ μέσον, μὲ τὸ ὅποιον θὰ ἠδύνατο νὰ σωθοῦν οἱ πιστοὶ ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν τῆς ἁμαρτίας; Καὶ εἶναι ἐξόχως ἐπι-καίρος ἡ ἀνάμνησις τῆς ἱστορίας ταύτης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὴν ὁποίαν ἐνθυμοῦνται ὅλοι τῆς ὑψη-λίου οἱ λαοὶ καὶ διέσωσαν εἰς τὰς ἐθνικὰς τῶν παρα-δόσεις.

Καὶ ὅμως ὑπάρχουσι διδάσκαλοι ἀγράμματοι τόσοι καὶ τυφλοὶ ὥστε νὰ περιφρονῶσι διδάγματα τοιαύτης σημασίας, μόνον καὶ μόνον διότι οἱ ἴδιοι δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ τὰ ἀντιληφθοῦν.

*
«Ἴνα τί βραθυμοῦσα, ψυχὴ μου, τῇ ἁμαρτίᾳ δουλεύεις; Καὶ Ἴνα τί ἀσθενοῦσα τῷ ἱατρῷ οὐ προστρέχεις; Ἴδου καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ σωτηρίας νῦν ἡμέρα ἀλη-θής...» Πόσοι ἀνθρώποι ἀρὰ γε πρόκειται νὰ προσέ-ξουν ἐφέτος αὐτὴν τὴν ἀδυσώπητον ἐπίπληξιν καὶ νὰ σηκωθοῦν εἰς τὸν ἦχον τοῦ ἄσματος τῆς σωτηρίας, διὰ νὰ τρέξουν εἰς τὸν στίβον τῶν πνευματικῶν ἀγώ-νων; Πρόσεξε ὁμως σύ, χριστιανέ, μήπως, προσπαθῶν νὰ ἴδῃς ἂν οἱ ἄλλοι προθυμοποιῶνται ν' ἀκούσουν τὴν ἀλήθειαν, λησμονήσης ὅτι αὐτὴ ἡ ἀλήθεια ἀφορᾷ καὶ σὲ τὸν ἴδιον καί, ἴσως μάλιστα, περισσό-τερον σὲ ἀπὸ κάθε ἄλλον. Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν σου εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, διότι σπανίως ἤκουσα ἕως τώρα ἀκροατὰς τῶν κη-ρυγμάτων μου ποὺ νὰ μου εἶπουν ἄτι διὰ τὸν ἔαυ-τόν των ὅσοι θέλουν - ἀπὸ κακῶς ἐννοουμένην εὐγέ-νειαν—νὰ συγχαροῦν τὸν ἱεροκῆρυκα, θεωροῦν κα-θῆκον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, νὰ τοῦ εἰποῦν «Καλὰ τοῦ εἶπες σήμερα». Ἀλλὰ καὶ μήπως εἰς τὴν Ἐξομο-λόγησιν δὲν συμβαίνει συχνὰ νὰ διηγῆται κανεὶς τὰ ξένα παραπτώματα καὶ νὰ λησμονῇ τὰ ἐγκλήματα τὰ ἰδικά του; Μήπως μερικὰ πράγματα τὰ ὅποια, ὅταν γίνονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ἄλλως μᾶς ἔχουν πει-ράξει, φαίνονται μεγάλα ὡς τὰ θουνὰ καὶ πολλὰ καὶ ἀσυγχώρητα, δὲν τὰ νομίζομεν ἀνάξια καὶ τῆς ἐλα-χίστης προσοχῆς, ὅταν πρόκειται νὰ τα ἐξομολογή-θωμεν διὰ λογαριασμὸν μας; Πόσον πολὺ μορφος εἶ-ναι ὁ ἐγωϊσμός; Καὶ πόσα πυροτεχνήματα δὲν μετε-χειρίζεται ὁ ἐχθρὸς διὰ ν' ἀλλοιώσῃ τὴν μορφὴν τῶν πραγμάτων, διὰ τὰ ὅποια αἰσθανόμεθα μεταμέλειάν τινα! Ἴδου διατί χρειάζεται περισσοτέρα προσευχὴ διὰ νὰ ζητήσωμεν «συντριβὴν καρδίας καὶ πνεύματος ταπεινώσιν».

E. Γ. Μ.

ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΜΑΣ

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΑΙ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἀγγλίας συνήλθον ἀντιπρόσωποι τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαι-δεύσεως διὰ νὰ συζητήσουν καὶ ἐπὶ ἄλλων μὲν πολ-λῶν σημείων τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς μορφώσεως, ἰδιαι-τέρως δὲ ἐπὶ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ κα-

τέχη τὸ θρησκευτικὸν μάθημα εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ σχολείου. Οἱ συνελθόντες δὲν ἦσαν κληρικοί· ἦσαν διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι ἐκ τοῦ λαοῦ στρατολο-γούμενοι. Εἰς τὸ συνέδριον παρίσταντο ὡσαύτως ἀν-τιπρόσωποι τῶν ἀγγλικῶν Πανεπιστημίων διὰ νὰ βοηθήσουν μὲ τὰ πνευματικὰ των φῶτα τοὺς σκα-πανεῖς τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ. Μετὰ μα-κρὰν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος οἱ ἀντιπρόσωποι τόσοι τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύ-σεως ὅσον καὶ τῶν πανεπιστημίων ὁμοφώνως ἀπε-φάνθησαν ὅτι «τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ὀφεί-λει, σήμερον ἰδιαιτέρως, νὰ τονωθῇ πλεονέτερον» νὰ καταστῇ ἐν τῶν σπουδαιότερων μαθημάτων τοῦ κύ-κλου τῆς πρώτης ἐκπαιδεύσεως, κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ ὑγιὲς ἀγωγή καὶ ἐκπαίδευσις ἀρετῆς, ἂν μὴ ἡ θρησκεία διήκῃ διὰ τῆς ὅλης ἐκπαιδεύσεως ὡς στήμων ἀπαραίτητος, εἰς τὸν ὅποιον θὰ στηριχθῇ ἡ κρῆκη τοῦ χαρακτῆρος». Μεταξὺ δὲ τῶν τοιαύτην γνώμην ἀποφανθέντων ἐπὶ ζητήματι τόσοι ἐνδιαφέροντος ἦτο καὶ ὁ περιφη-μὸς καθηγητῆς τῆς Βυζαντινολογίας ἐν τῷ Πανεπι-στημίῳ τοῦ Λονδίνου Dr Norman Baynes. Ἐνα-φέρομεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ διότι ἴσως θὰ εἶναι οἰκεῖον εἰς τινὰς ἐκ τῶν φίλων ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλη-σίας».

Τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα συνήλθον ἐν Ἐδιμ-βούργῳ, τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Σκωτίας, ἀντιπρόσωποι τῆς Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος τῶν Νέων ἔξι ὄλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου. Εἶδομεν μάλιστα διὰ πρὸς ἄλλαις χώραις τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Εὐ-ρώπης καὶ ἡ πατρίς μας ἀντεπροσωπεύετο. Ἴδου τινα ἐκ τῶν θεμάτων, τὰ ὅποια ἀπησχόλησαν τὴν προσο-χὴν τοῦ Συνεδρίου: «ἡ Χριστιανικὴ πίστις ἐν τῷ κό-σμῳ», «ἡ ἔλευσις τῆς πίστεως εἰς τὸν κόσμον», «ἡ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπίθεσις τοῦ Κομμουνισμοῦ», «πίστις ἐν τῷ Θεῷ καὶ πίστις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ», κλπ. Ἐπρόκειτο περὶ τοῦ κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος συνε-δρίου τοῦ μεγάλου τούτου σωματείου, τὸ ὅποιον τό-σον ἀποτελεσματικῶς ἐργάζεται μεταξὺ τῆς νεολαίας τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀντιπρο-σώπευσις ὄλων τῶν χωρῶν ὑπῆρξε πλήρης καὶ οἱ ὀμιληταὶ οἱ ἀναπτύξαντες τὰ διάφορα θέματα ἦσαν ἐκλεκτοὶ καὶ διακεκριμένοι. Λατρεία, προσευχὴ καὶ ψῆμαι πνευματικαὶ προηγοῦντο τῶν συνεδριάσεων καὶ κατέκλειον αὐτὰς ἀγάπη καὶ χιρὰ καὶ ἀδελφικὴ στοργὴ ἐπεκράτει μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς λήξεως αὐτοῦ· καὶ ὑπὸ τὴν εὐ-λογημένην ἐπίδρασιν τῶν ὡραίων τούτων χριστιανι-κῶν ἀρετῶν διεξήχθησαν αἱ συζητήσεις. Οἱ σύνεδροι, κατὰ τοὺς λόγους ἀνταποκριτοῦ ἁ γλικοῦ περιοδικοῦ, ἠσθάνοντο τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ διήλθον ἡμέρας μοναδικῆς ψυχικῆς ἐξάρσεως καὶ πνευματικῆς ἀγαλλιόσεως.

Θὰ ἐπεθύμουν, πρὶν ἢ δώσω πέρας εἰς ὅσα συντό-μως εἶπον περὶ τοῦ συνεδρίου τούτου νὰ παραθέσω περικοπὴν τῆς ὀμιλίας τοῦ Γραμματέως τῆς ἐν Γερ-μανίᾳ Χ.Α.Ν, Dr Pans Liljje, ἀναφερομένην εἰς τὴν στάσιν τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ τηρήσῃ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἀπέναντι τοῦ Κομμουνισμοῦ, «τῆς φο-

βρωτέρας ταύτης τῶν κρίσεων, διὰ τῶν ὁποίων διήλθεν ὁ Χριστιανισμός: «Εἰς τὸν Κομμουνισμόν, εἶπε, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν διὰ συστήματος θεωριῶν καὶ ἰδεῶν, ὅσονδήποτε ὠραῖαι καὶ ὑψηλαὶ καὶ ἂν εἶναι αὐταί, διότι ὁ κόσμος δὲν θὰ ἀλλάξῃ διὰ σχεδίων καὶ θεωριῶν, ἀλλὰ μόνον δι' ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐμπνεομένων ὑπὸ πίστεως, ἥτις δὲν θὰ ἐδίσταζε νὰ παραδοθῇ ἄνευ ὄρων καὶ ἀπολύτως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· ὅχι διὰ τῆς σκέψεως, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς ὁφείλομεν νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸν Κομμουνισμόν, ὅστις ἀπεφάσισε νὰ νικήσῃ καὶ καταβάλλῃ τὸν Θεὸν καὶ ὁ ὁποῖος πολεμῶν τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ ἔχασε τὴν πραγματικὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὸν Κομμουνισμόν πρέπει νὰ εἶμεθα χριστιανοὶ καὶ θὰ εἶμεθα τοιοῦτοι μόνον ὅταν ζῶμεν τὰς ἀρχὰς καὶ πεποιθήσεις τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας». Ἀναμφιβόλως! Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ αἰσθανθῇ τις τὴν ἀνάγκην τῆς θρησκείας καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ κατ' ἐξοχίην, ἂν δὲν ζήσῃ τὴν θρησκείαν καὶ λάβῃ προσωπικὴν πείραν αὐτῆς· καὶ ἐφ' ὅσον δὲν συμβαίνει τοῦτο, ἢ θὰ περῶν ὡς χριστιανός, μὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τύπων ξηρῶν, κενῶν περιεχομένου, χωρὶς πράγματι νὰ εἶναι τοιοῦτος· ἢ, τὸ χειρότερον, θὰ ἔχῃ τὴν ἀστήρικτον ἀντίληψιν καὶ ἀδικαιολόγητον ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου γνώμη, ὅτι «ἡ θρησκεία εἶναι ἄχρηστη στὸ μεγάλο πλῆθος τοῦ λαοῦ, στοὺς ἐργάτες, τοὺς ἐμπόρους, τοὺς μικροτεχνίτας», ὅπως ἀποφθέγγεται εἰς τῶν κερυφαίων τῶν ἐκπαιδευτικῶν μεταρρυθμίσεων ἐν Ἑλλάδι, ὁ διευθυντὴς τοῦ διδασκαλείου τῆς Λαμίας.

Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ὅτε διηκόνουν ὡς Πρωτοσύγκελλος ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν, παρέστην ἀποτε ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς ἑορτὴν τοῦ Μαρασλείου Διδασκαλείου γενομένην ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων. Εἰς τὴν τελετὴν παρίσταντο οἱ ἀρχηγοὶ τῶν πολιτικῶν κομμάτων καὶ κόσμος ἐκλεκτῶν τῶν γοαυμάτων, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Ἦτο ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν, ἀγνωστὸν διὰ ποσοστὴν φορᾶν, εἶχε καὶ πάλιν ἐγερεθῆ θόρυβος περὶ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας καὶ τὴν διδασκομένην ὕλην ἐν τῷ Μαρασλείῳ. Οἱ διδάσκοντες προσεπάθουν τότε διὰ διαφόρων ἀνακοινωθέντων ἐν τῷ ἡμερησίῳ τύπῳ νὰ διαψεύσουν τὴν δῆθεν κατηγορίαν, τὴν ὁποίαν ἀπέδιδον εἰς αὐτοὺς ἐπὶ κομμουνισμῷ καὶ δι' ἄλλα βαρύνεα σκάνδαλα· ἢ δὲ ἑορτὴ εἶχεν ἀκριβῶς τὸν σκοπὸν, ὅπως δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀποδειχθοῦν ἀβάσιμοι αἱ κατηγορίαι κατὰ τῶν διδασκόντων ἐν τῷ Μαρασλείῳ, μεταξὺ τῶν ὁποίων κατελέγετο καὶ ὁ νῦν διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου Λαμίας. Καὶ ὄντως τὸ πρόγραμμα ἦτο πλούσιον εἰς ἀπαγγελίας καὶ ὠραίους διαλόγους θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος καὶ περιεχομένου. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς τελετῆς ὁ τότε διευθυντὴς τοῦ Μαρασλείου κ. Δελμοῦζος πλησιάζας μὲ παρεκάλεσεν ὅπως ἀνακοινώσω τὰς ἐντυπώσεις, ἃς ἀπεκόμισα ἐκ τῆς τελετῆς εἰς τὸν ὄν ἀντιπροσώπευον, «διὰ νὰ μάθῃ καὶ ὁ Μακαριώτατος ὅτι ἀδίκως κατηγοροῦνται οἱ ἐν τῷ Διδασκαλείῳ διδάσκοντες»... Ἄλλ' ὁ χρόνος καὶ ἡ σημειωθεῖσα ἐν τῷ μεταξὺ πρόοδος εἰς τὸν κατήφορον ἐρ-

ρωσε τὴν λεοντὴν καὶ ἐνεφάνισεν εἰς ἡμᾶς τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως οἱοὶ εἶναι καὶ ὁποῖους δυνάμεθα ν' ἀποθαυμάσωμεν αὐτοὺς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Λαμίας, ὁ ὁποῖος, «προσπαθῶντας νὰ κάμῃ τοὺς ἀνθρώπους ἱκανοὺς νὰ ζήσουν σὲ τούτῃ τὴν ζωῆ», θεωρεῖ «ἄχρηστη» καὶ «γιὰ πέταγμα» τὴν θρησκείαν. Βεβαίως εἶναι πολὺ δύσκολον καὶ ἀδύνατον σχεδὸν νὰ ἐμπνεύσῃ τις τὴν ἰδέαν τῆς ἀναγκαιότητος τῆς θρησκείας εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔζησαν αὐτήν, διότι ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπον, μόνον διὰ τῆς προσωπικῆς πείρας δύναται νὰ γνωρίσῃ τις τὰ ἀγαθὰ καὶ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς· οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τις ἀντιληπτὸς ὁμιλῶν περὶ πνευματικῶν καὶ θείων πρὸς ἀνθρώπους κάτω διαρκῶς νεύοντα· καὶ οὐδὲν ἐκτὸς τῆς ὕλης βλέποντα· «ψυχικὸς δὲ ἀνθρώπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ, καὶ οὐ δύναται γνῶναι ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται» (1 Κορ. 2, 14). Θὰ ὠφείλον ὁμως οἱ τόσον παράδοξοι ἐκπαιδευτικοὶ μεταρρυθμισταὶ τοῦ ταλαιπώρου τόπου μας νὰ γνωρίζουν ἀπὸ τὰς ἐν Γερμανίᾳ σπουδᾶς τῶν ὅτι ἡ θρησκευτικότης εἶναι ἔμφυτος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· ὅτι τοῦ ἀνθρώπου ἡ ψυχὴ φύσει τείνει νὰ λατρεύσῃ τὸν Ποιητὴν τοῦ σύμπαντος καὶ ὅτι, καὶ ἂν ἀκόμη σκοτισθῇ καὶ στρεβλωθῇ ἡ ἔμφυτος αὕτη τάσις, δὲν ἐξαλείφεται, δὲν ἐξουδεθεροῦται, ἀλλ' ἀντὶ τότε ὁ ἀνθρώπος νὰ λατρεύσῃ τὸν Θεὸν λατρεύει τὸν διάβολον. Παράδειγμα λαμπρότατον ἢ σύγχρονος Ρωσσία, ὅπου πανηγυρικῶς καὶ ἐπισήμως εἰς δόγμα πίστεως ἀνεκηρύχθη τοῦ διαβόλου ἡ λατρεία.

Τὶ δὲ νὰ εἴπῃ τις διὰ τὸν ἄλλον τόσον ἀφελῆ ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐν λόγῳ ἐκπαιδευτικοῦ λειτουργοῦ, ὅτι δὲν «τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν διδάσκει ἀκόμα πράγματα πού ἢ ἐπιστήμη ἐδῶ καὶ πενήντα χρόνια ἀπέδειξε ἀνύπαρκα»; Μήπως πρόκειται περὶ λάθους λογικοῦ ἢ τυπογραφικοῦ καὶ μήπως ἤθελε νὰ εἴπῃ ὅτι πρὸ πενήντα ἐτῶν ἡ θρησκεία ἐθεωρεῖτο ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς προόδους; Τοιοῦτό τι ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ συμβαίῃ. Τὰ δύο πρῶτα γεγονότα, τῶν ὁποίων μνεῖαν ποιούμεθα ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀνταποκρίσεώς μας, τρανώτατα καὶ πλαστοστόμως μαρτυροῦν ὅτι οἱ πραγματικοὶ ἐπιστήμονες καὶ οἱ διανοούμενοι, οἱ μὴ παρασυσθέντες ἀπὸ τὰ ὀρμητικὰ ἑυρέματα τῆς ἀθεΐας καὶ τοῦ ὕλισμοῦ, τὰ ὁποῖα σήμερον λυμαίνονται ὀλόκληρον τὸν κόσμον, καὶ κάμνον τὴν θραῦσιν μεταξὺ τῶν ἡμιμαθῶν, τῶν δυσηρετημένων ὄλων τῶν τάξεων καὶ τῶν ἐκ κουφότητος ἐπιζητούντων φήμην μεταρρυθμιστῶν καὶ ἀνακαινιστῶν, ὅλοι οἱ πίνοντες τὸν κύλικα τῆς μαθήσεως μέχρι τρυγὸς θρησκευοῦν ἐκ πεποιθήσεως καὶ στηρίζουν τὰς κοινωνίας μεταξὺ τῶν ὁποίων ζοῦν. Πρὸ τινων μὴνῶν ἀκόμη εἰς τὰς σελίδας τῆς «Ἐκκλησίας» παρέτασον τὰ ἀκλόνητα ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα Ἄγγλοι σοφοὶ καὶ ἐπιστήμονες βαθεῖς ἀλλὰ καὶ μετρούφρονας διετύπωσαν περὶ τῆς μὴ συγκρούσεως, ἀλλ' ἁρμοτικῆς ὑπάρξεως ἐπιστήμης καὶ θρησκείας, ὁμιλοῦντες ἐνώπιον ἑκατοντάδων νέων ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἄμβωνος τοῦ κεντρικωτέρου ναοῦ τοῦ Λονδίνου, τοῦ Ἁγίου

Μαρτίνου, τοῦ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν. Καὶ μόνον εἰς τὴν δύσμοιρον πατρίδα μας ἔπεσεν ἡ καταστρεπτικὴ ἀκρὸς τῶν ἀνεργατῆστων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, οἱ ὅποιοι, φοβήσαντες ἐν Γερμανίᾳ τοὺς δηλητηριώδεις χυμούς τοῦ Μαρξισμού, μαραίνουσι μὲ τὴν πνοὴν τῶν τὰς χρυσᾶς ἐλπίδας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλάς στηρίζεται, τὰς τάξεις τῆς σφριγώσης νεολαίας. Μεταχειρίζονται τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης ὄχι διὰ νὰ φωτίσουν τὰς διανοίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ διὰ νὰ κατακαύσουν τὰς εὐγενεῖς ὁμάδας καὶ τὰ ἱερά των ἰδεώδη. Καὶ δὲν πείθονται ἐξ αὐτῶν τῶν γεγονότων καὶ πραγμάτων ὅτι ἄνθρωπος ἄνευ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων ὁμοιάζει πρὸς πλοῖον τὸ ὁποῖον «διαρρεῖ τὰ πολλὰ», βάζει, ὅπως λέγομεν, νερά, διὰ τῶν διαροηγμάτων τῆς ἀπιστίας καὶ ἔρχεται ἡ μοιραία στιγμή, καθ' ἣν αὐτὰνδροον βυθίζεται εἰς τὸν ἀπύθμενον πόντον τῆς ἡθικῆς καταστροφῆς. «Κὰν γὰρ τις ἦ τέλειος ἐν νοῦν ἀνθρώπων, τῆς ἀπὸ Σοῦ σοφίας ἀπουσίας, εἰς οὐδὲν λογισθήσεται... λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοὶ, καὶ ἔπ' σφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι αὐτῶν».

Λονδίνον, Ἰανουάριος, 1933.

Ο Μ. ΑΡΧΙΜ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἀναγκαῖα ἐπεξηγήσεις.

Ἡ περὶ ἰδρύσεως Θεολογικῆς Σχολῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης ἐκφρασθεῖσα ἐν σχετικῷ βιβλιογραφικῷ σημειώματι τῆς «Ἐκκλησίας» γνώμη εἶνε προσωπικῆ ἀντίληψις τοῦ συντάκτου τοῦ σημειώματος, ὡς καταφαίνεται ἄλλως τε ἐκ τῶν ἐπ' αὐτὸ ἀρχικῶν στοιχείων τῆς ὑπογράφῆς του, τεθέντων ἀκριβῶς πρὸς πρόληψιν ἐνδεχομένης συγχύσεως. Ἡ ἐπεξηγήσις αὕτη ἐπερίτετεν ἴσως διὰ τοὺς ἐνθυμονεμένους ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν δυαί αὐτῆς συνόδου ἐπεκρότησε καὶ ἐπεδοκίμασεν ὁμοθυμῶς πρότασιν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Γενναδίου περὶ συστάσεως τῆς ἐν λόγῳ Θεολογικῆς Σχολῆς, προσβῆ δὲ καὶ εἰς τὰ κατάλληλα διαβήματα πρὸς τοὺς ἀρμοδίους περὶ πραγματοποιήσεως τῆς ἐπιθυμίας ταύτης τῆς Ἐκκλησίας. Ἄν δὲν δύναται νὰ νοηθῇ Πανεπιστήμιον ἄνευ Θεολογικῆς Σχολῆς κατὰ τὴν γενικὴν ἐπιστημονικὴν συνείδησιν, πολλῷ ὀλιγώτερον δύναται νὰ λείπῃ αὕτη ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς μακεδονικῆς πρωτευούσης, τοῦ ὁποίου εἶνε γνωστὸν λόσον ἐπίκαιροι εἶνε καὶ ἡ θέσις καὶ ἡ ἀποστολή.

Τὸ βυζαντινὸν θαῦμα.

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος συνεπληρώθησαν δέκα καὶ τέσσαρες αἰῶνες, ἀφ' ἧς τῷ 532 ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς κατέθετε τὸν πρῶτον θεμέλιον τοῦ ἀρχιεκτονικοῦ θαύματος τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ἡτοι τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Διὰ τὸν πλουτισμὸν τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ ὁ βυζαντινὸς ἡγεμὼν ἐχύνωσε τοὺς ἐθνικοὺς ναοὺς, τὰ διασημότερα μεταλλεῖα τῶν μαρμάρων ὀλοκλήρον τοῦ κράτους συνει-

έφερον τὰς μαρμαρώσεις καὶ τοὺς κίονας, φόροι ἔκτακτοι ἐπεβλήθησαν. οἱ μισθοὶ τῶν δημοσίων ἐπαλλήλων ἠχοιωτηρώθησαν, ἐμελέτων καὶ ἐπετόουν οἱ περίπλοτοι μηχανικοὶ καὶ ἀρχιτέκτονες Ἀνθέμιος καὶ Ἰσίδωρος, δεκακιστῆλοι ἐορτάται ἐπὶ ἕξ σχεδὸν συναπτά ἔτη ἐργάζοντο ἐπὶ τῆν ἄμεσον αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπίβλεψιν, καὶ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 537 ἐτετέσθησαν τὰ «θεοκρατίαι» τοῦ ναοῦ μεγαλοπρεπέστατα, τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐνόμιον τοῦ θαύματος ἐκείνου ἐν θριαμβευτικῇ ἑγκραυχίᾳ ἀναγορευόντος: «Νεώκηρά σε, Σολομὼν!» Τὸν ναὸν κατέσφησαν ἀληθῶς μοναδικὸν ἢ ἀρμονία, ἢ ἐνόησε, τὸ ἁπλοῦς, ὁ πλοῦτος, ἰδίᾳ δὲ ἡ χριστιανικότης τοῦ ἁπλοῦς του. Πολλὰ ἐπὶ τοῦ χρόνου ἐπέστη τραυμάτια τὸ μεγαλιέτερον ὄνομα καὶ ἀξιοδοτηριώτερον ἐπήρθε ὁ πλήρωμα τοῦ 1453. Ἐκ τῶν 1400 ἐτῶν τῆς ἡλικίας του τὰ τελευταῖα 500 περίπου ἔτη ἐκράτησαν κλειστά τὰ χεῖλη τῶν ὀρθοδόξων εἰς τοὺς ἐπὶ τὸν θάλλον του ἔμμενος πρὸς τὴν Θεῖαν Σοφίαν, εἰς τιμὴν τῆς ὁποίας ἐτεχνουργήθη ὁ ἐκπαργλὸς οὗτος Οἶκος ἐπὶ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος. Ἰδίᾳ μόνον ὡς ἀπαύγασμα τῆς ἐν αὐτῷ ἐναρμονίσεως τῶν φιλοσοφικῶν του πηύσεων, τῆς ἀμωμῆτον πίστεως καὶ τῆς θεοπροπεστέρας λαορίας ἠδύνατο νὰ ἐκπηδήσῃ ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ἑλληνοβυζαντινοῦ πολιτισμοῦ ἡ ἰδέα τῆς τιμῆς τῆς Ἀπειρου, Τελείας καὶ Αἰωνίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ἵνα διὰ τῆς πρὸς αὐτὴν ἐνατενίσεως ὑπῶται τὸ πνεῦμα πρὸς τὰς ὑπερκοσμίους χώρας τῆς μεταφυσικῆς καὶ τῆς πίστεως. Τὸ ὀρθοδόξον Ἑλληνικὸν Γένος ἐπὶ πέντε ὀλοκλήρους ἑκατονταετηρίδας γαλονχεῖται μὲ τὸν μεμακροσμένον ἐκεῖνον θρόνον τῆς τελευταίας ἐν τῇ Ἀγία-Σοφίᾳ λειτουργίας, καὶ πίπτει καὶ ἐγειρεται μὲ τὴν γλυκύπικρον νοσταλγίαν, διότι τὸ πλήρωμα τῶν «χρόνων καὶ τῶν καιρῶν», ἀφ' ἡμῶν ἀποκεκρυμμένον, εἶνε τεθειμένον «ἐν τῇ ἐξουσίᾳ» μόνης τῆς τοῦ Θεοῦ ἀνεξιχνίαστον Σοφίας.

Ἑλληνικοὶ μικτοὶ Γάμοι.

Ἐπὶ τὸν τίτλον «Ἑλληνικοὶ Γάμοι» ἢ «Ἐφημερὶς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας» (23.12) δημοσιεύει ἐπιστολήν τοῦ R. Richmond Rayner, ἐφημερίου τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀγγλικῆς Προσβείας, ἐφιστῶντος τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι, ἐνῶ γάμος νομίμως συναφθεῖς ἐν Ἑλλάδι γίνεται δεκτὸς ὡς νόμιμος ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸ ἀντίθετον δὲν ἰσχύει πάντοτε. Παραδείγματος χάριν, εἰς Ἀγγλὸν ἀξιοματικὸς τοῦ ναυτικοῦ ἐνυμφεῦθη ἐσχάτως ἑλληνίδα. Ὁ γάμος οὗτος ἐτετέσθη ἐπὶ ἑλληνοῦ Ἐπισκόπου ἐν ἰδιοτιμῇ κατοικίᾳ ἐν Ἀθήναις. Εἶναι δὲ ἔγκυρος ἐν Ἀγγλίᾳ Ἄν ὅμως ὁ ἀξιοματικὸς οὗτος ἐνυμφεῦετο εἰς τὴν ἰδικὴν του Ἐκκλησίαν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἢ ἂν ἀγγλὸς κόρη νυμφεῦθη ἑλληνα εἰς τὴν ἰδικὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἀγγλίᾳ, ἢ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία (ἐπομένως καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία) δὲν θὰ ἀνεγνώριζον τὸν γάμον τοῦτον ὡς ἔγκυρον. Ἐπίσης δὲν ἀναγνωρίζουν πολιτικὸν γάμον. Δέον δὲ νὰ ἐπομνησθῇ, λέγει ὁ γράφων, ὅτι ἐκτὸς εἰδικῶν περιπτώσεων, ἄγγλος ἐπήρως ἐκ πολιτογραφήσεως, καταγωγῆς ἑλληνικῆς, θεωρεῖται

ἐν Ἑλλάδι ἕλλην ἐπήκοος. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, ὅτι μία ἀγγλὸς κόρη διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ συνάγῃ μετὰ μηρητῆρος Ἑλλήτος γάμον, ὅστις κατ' αὐτὴν εἶναι πλήρως ἐν τάξει, ἀλλὰ δύναται νὰ ἀνακαλύψῃ, ἐρχομένη εἰς Ἑλλάδα, ὅτι δὲν εἶναι τομιμῶς συνεξεργημένη. Καὶ καταλήγει ὁ γράφων μὲ τὴν παρατήρησιν, ὅτι τὸ ζήτημα ἔχει πρακτικὴν σπουδαιότητα, ἥτις δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἄγγλων θεολόγων.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθε δις κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα.

— Ἀνακληθέντος τοῦ Π. Διατάγματος, δι' οὗ ἰδρύετο ἡ Ἐσωτερικὴ Ἱεραποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπεφασίσθη ὅπως αὕτη ἰδρυθῆ ὑπὸ τύπον σωματοεικῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχετικοῦ νόμου, εἰσηγομένου δὲ τοῦ σεβ. Σύρου ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὸ Καταστατικὸν τῆς Ἱεραποστολῆς.

— Ἐνεκα ἀσθενείας ἐνὸς τῶν μελῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ συνεδριάσῃ χθὲς τὸ πρωτόδικον Συνοδικὸν Δικαστήριον.

— Ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς συνήλθε μετὰ μεσημβριαν τῆς παρελθούσης Πέμπτης τὸ ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου συσταθὲν Πνευματικὸν Παιδαγωγικὸν Συμβούλιον, ἐκ δώδεκα ἀρχιμανδριτῶν καὶ πρεσβυτέρων, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅστις διὰ προσλαλιᾶς αὐτοῦ, δημοσευθισομένης εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον, ὑπέδειξε τὴν σπουδαίαν αὐτοῦ ἀποστολήν. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προσελθὼν ἐν διαρκείᾳ τῆς συνεδρίας ἐπηλόγησε τὴν ἑναρξίν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμβουλίου, ἀναπτύξας τὸν χαρακτῆρα καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ.

— Τὴν παρελθούσαν Πέμπτην ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐποιήσατο σπουδαιοτάτην ἀνακοίνωσιν ἐπὶ τοῦ ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντος ἐν κώδικι τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν πρωτοτύπου κειμένου τῆς ἐν λατινικῇ μεταφράσει μέχρι τοῦδε γνωστῆς οὐσίας Ζ'. Πράξεως τῆς Γ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν σχέσει πρὸς τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου.

— Ἐν Κεφαλληνίᾳ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν κοινωτικὴν πρόνοιαν ἀσκοῦσι τὸ μὲν τὸ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου μητροπ. Γερμανοῦ Καλλιγᾶ ἰδρυθὲν Νοσοκομεῖον, τὸ δὲ τὸ Κοργιαλένειον Κληροδότημα. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον διοικεῖται ὑπὸ Ἀδελφάτου τελούντος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Κεφαλληνίας, μερίμνη τῶν ὁποίων ἠδρύνθη τὸ νοσοκομεῖον δαπάναις τοῦ κληροδοτήματος Παναγῆ Βαλλιάνου κατὰ τρόπον ὥστε νὰ περιλαμβάνῃ 4 διαμερίσματα, ἥτοι παθολογικόν, χειρουργικόν, ὀφθαλμολογικόν, Γηροκομεῖον καὶ νοσηλευτηρίου τῶν ἐκ φυματιᾶσεως πασχόντων· διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ νοσοκομείου δαπανῶνται ἐτησίως περὶ τὰ 3, 200,000 δρχ. Τὸ Ἀδελφάτον ἐπ' ἴσης δαπανᾷ διὰ τὴν συντήρησιν ἐκθέτων. Τὸ δὲ ἐπ' ἴσης ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μητροπολίτου λειτουργοῦν Κοργιαλένειον Δ. Συμβούλιον, ὅπερ διαχειρίζεται τὸ κληροδότημα Μαρίνου Κοργιαλένιου, μέχρι τοῦδε ἐξετέλεσε τὰ ἀκόλουθα ἔργα: α) τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ ἔλους Κουτάβου, δι' ἣν ἐδαπανήθησαν περὶ τὰ 3 ἑκατ. δρχ. β) παρέσχε χρηματικὴν ἀρωγὴν εἰς τὸν δήμον Ἀργουστολίου διὰ τὴν ὑδρεύσιν τῆς πόλεως. γ) ἀνήγειρε θραυμασίαν βιβλιοθήκην διὰ δαπάνης δύο ἑκατ. δρχ., ταύτην δ' ἐξακολουθεῖ νὰ συντηρῇ καὶ νὰ πλουτίζῃ. δ) ἀνήγειρε τὸ μεγαλοπρεπὲς γυμνάσιον τῆς πόλεως διὰ δαπάνης δύο πού ἑκατ. δρχ. ε) ἀνήγειρε δύο δημοτικὰ σχολεῖα καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς διδακτήριον, ἐν ᾧ λειτουργεῖ τὸ ἀνώτερον Κοργιαλέ-

νειον Παρθεναγωγεῖον μετὰ εὐνοχωροτάτου οἰκοτροφείου, διὰ τὰ ὁποῖα ἐδαπανήθησαν περὶ τὰ 5 ἑκατ. δρχ. Ταῦτα συντηροῦνται ὑπὸ τοῦ Δ. Σ. διὰ μηνιαίας δαπάνης δρχ. 35,000. Μελετᾶται ὑπὸ τοῦ Δ. Σ. καὶ ἡ ἀνέγερσις μεγάλου ξενοδοχείου διὰ δαπάνης 4 ἑκατ. δρχ. Ἐξ ἄλλου τῆ ἐνεργείᾳ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου κ. Δαμασκηνοῦ ἀνηγέρθη δι' ἑρανοῦν χρημάτων (δρχ. 750,000) διόροφος ἐκ 40 δωματίων ξενῶν ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ ἁγ. Γερασίμου διὸ τὴν στέγασιν τῶν εἰς αὐτὴν πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος μεταβαινόντων πρὸς προσκύνησιν τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ ἁγ. Γερασίμου.

— Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κίτρους διὰ τὴν μικρὰν αὐτῆς ἑκτασιν ἡ φιλανθρωπία ἀσκεῖται εἰς περιορισμένην ἄκτινα, ἀλλ' ὅπως δὴποτε ἐπαρκῶς, διὰ τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει Ταμείου Πτωχῶν καὶ διὰ τῆς ἐν Αἰκατερίνῃ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος «Πιερίᾳ». Πόροι τοῦ Φιλοπτώχου εἶνε δεκάδραχμοι εἰσφορὰ δι' ἑκάστην ἄδειαν γάμου διὰ τοῦ οὕτω σχηματιζομένου ποσοῦ βοηθοῦνται οἱ εἰς τὴν μητρόπολιν προσφεύγοντες ἐκάστοτε ἐνδεεῖς, ὡς καὶ οἱ ἐστερημένοι ὁδοπορικῶν ξένοι. Ἡ δὲ Φιλοπτώχος «Πιερίᾳ» ἔρχεται ἐπίκουρος εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν ἰδίᾳ κατὰ τὰς μεγάλας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐορτὰς· τὸ αὐτὸ ἔργον ἐπιτελεῖ καὶ μία ἄλλη Ἀδελφότης κυριῶν ἐν Αἰκατερίνῃ. Εἰς πλήρωσιν ἄλλων τιῶν κοινοικιῶν ἀναγκῶν ὑπάρχει ἤδη ἀπὸ τῆς τουρκοκρατίας ἐν Μονοπάλειον Κηροῦ, ἐκ τῶν πόρων τοῦ ὁποίου τότε μὲν συνεπλοῦστο ἡ μισθοδοσία τῶν διδασκάλων τῶν κοινοικιῶν σχολεῖων, ἀπὸ τῆς προσαρτήσεως δὲ τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπισκευάζονται τὰ σχολεῖα καὶ μισθοδοτεῖται διὰ χιλιοδράχμου μηνιαίου ἐπιδόματος ὁ καθηγητῆς τῶν θερησκευτικῶν μαθημάτων ἐν τῷ γυμνασίῳ ἕνα κηρύττη ἐκ περιτροπῆς κατὰ τὰς Κυριακάς καὶ τὰς μεγάλας ἐορτὰς· εἰς τοὺς τρεῖς ναοὺς τῆς μητροπολιτικῆς ἔδρας. Ἀπό τινος καταβάλλεται προσπάθεια ὅπως διὰ τοῦ χιλιοδράχμου τούτου τοῦ Μονοπωλείου Κηροῦ ἰδρυθῆ καὶ λειτουργῆ Κυριακῶν Κατηχητικῶν σχολεῖων, ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ διδασκωνται κατηχητικὰ μαθήματα εἰς τὰ παιδιά ὑπὸ τε τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους κ. Παρθενίου καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ μεταξῷ εἰς τὸ γυμνάσιον Αἰκατερίνης διορισθέντος ὡς καθηγητοῦ τῶν θερησκευτικῶν Ἀρχιμ. κ. Θεοφυλάκτου Παπακωνσταντίνου, ὅστις καὶ ἀνέλαβε τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Αἰκατερίνης ἐκ περιτροπῆς.

— Ἐν Καρδίτῃ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας κατὰ παράκλησιν τοῦ κ. Γυμνασιάρχου ὁ Πρωτοσύγκελλος κ. Κύριλλος Καρμαλιώτης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Καθ' ἡ ἀνέγραψαν ρουμανικὰ φύλλα, ὁ τοποτηρητεύων τῆς ἐν Μόσχᾳ πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας μητροπ. σεβ. Σέργιος δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν πατριάρχην Ρουμανίας Μακαρ. Μύρωνα διεμαρτυρήθη διὰ τὴν ὑπαγωγὴν τῆς Βεσσαραβίας εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ρουμανικῆς Ἐκκλησίας. Ὡς λόγος τῆς ἐπεκτάσεως τῆς δικαιοδοσίας δὲν δύναται, κατὰ τὸν σεβ. Σέργιον, νὰ χρησιμεύσῃ ἡ πολιτικὴ τῆς Βεσσαραβίας προσάρτησις εἰς τὴν Ρουμανίαν. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἔστρεψαν τὸ ἐπιχειρημα κατ' αὐτοῦ τοῦ διαμαρτυρομένου ῥώσου ἱεράρχου, διότι ἡ Βεσσαραβία προσηρτήθη εἰς τὴν Ρωσίαν μόλις τῷ 1812, ὑπαγομένη πρότερον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Μολδαβίας.

— Κατ' ἀπόφασιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἐφεξῆς θὰ γίνωνται δεκτοὶ πρὸς χειροτονίαν μόνον πτυχιούχοι τῆς θεολογίας, πάντες δ' οἱ ἔξω τῶν μοναστηρίων τῶν ζώντων μοναχοὶ ὑποχρεοῦνται νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς αὐτὰ.

— Ἡ ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις θερησκευτικὴ ἐκπαίδευσις ἐθεσπίσθη ὑποχρεωτικὴ, ἐδημοσιεύθη δὲ καὶ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς· κατὰ πάντα τὰ ἐπὶ ἐτῆ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως διάρου ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας τῶν θερησκευτικῶν.

ΡΩΜΑ·ΓΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Περὶ ἀρχόμενον τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ἐωρτάσθη πανηγυρικῶς ἡ ἑκατονταετηρίς τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς καθημερινῆς καθολικῆς ἐφημερίδος «Ὁ Σταυρὸς» (La Croix)

πατρός Vincent de Paul Bailly και ἡ πεντηκονταετιοῦς τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος. Ὁρίσθησαν πρὸς τοῦτο εἰδικαὶ ἔορται καὶ τελεταί, ἐξεδόθησαν σχετικαὶ ἐγκυκλίαι, ἐγράφησαν εἰδικὰ ἄρθρα, ὃ δὲ ἰδρυτῆς τοῦ «Σταυροῦ» και τοῦ γνωστοῦ θρησκευτικοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου «La Bonne Presse», ἀποτελοῦντος σήμερον μέγαν ἐκδοτικὸν ὄργανισμὸν, μεγαλύνεται ὧς δημιουργὸς νεας ἐποχῆς ἐν τῇ διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου διαδόσει τῶν ἀρχῶν τοῦ καθολικισμοῦ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

[Ἡ «Ἐκκλησία» ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἀναφέρει πᾶσαν νέαν ἐκδοσιν, ἥς ἀντίτυπον ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν].

Κωνσταντίνου Ν. Παπαμιχαλοπούλου, Ἡ μονὴ τοῦ Ὁρους Σινᾶ. Ἐκδίδοται πρόνοια τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ Πορφυρίου Γ' ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιαν Γρηγορίου Παπαμιχαλοπούλου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Ἀθήναι, τύποις «Φοῖνιξ» α' 2 ἀβ'.—Εἰς τὴν πλουσίαν περὶ τῆς περιτύπου μονῆς τοῦ Σιναιτοῦ ὄρους διεθνή βιβλιογραφίαν τὸ πολυσέλιδον τοῦτο ἔργον (σ. 440) τοῦ ἀειμνήστου κ. Παπαμιχαλοπούλου θὰ καταλάβῃ θέσιν ἐπιφανῆ, μάλιστα δ' ἐν τῇ πενιχροτέρῃ ἐλληνικῇ συναϊτικῇ βιβλιογραφίᾳ. Τὰ κυριώτερα τῶν περὶ τοῦ Σινᾶ και τῆς μονῆς του ἐλληνικῶν ἔργων εἶνε τρία: τοῦ Νεκταρίου Ἱεροσολύμων «Ἐπιτομὴ τῆς Ἱεροκοσμικῆς ἱστορίας.» (1877) ἡ ὑπὸ ἀνωνύμου «Περιγραφή ἱερᾶ τοῦ Σινᾶ.» (1748) και τοῦ Περ. Γρηγοριάδου «Ἡ ἱερὰ μονὴ τοῦ Σινᾶ.» (1875). Πρὸς οὐδὲν ὅμως τῶν ἔργων τούτων ὁμοιάζει ἡ ἀνά χειρᾶς συγγραφῆς αὐτῆς ὑπῆρξε προῖον δύο ἐπισκέψεων τοῦ σ. ἐπιτοπίου, καθ' ἃς αὐτοπροσώπως ἠρεῦνήσε και ἐμελέτησεν ὅτι ἠδυνήθη, και ἀπαύασμα πραγματικῆς καταπλήξεως ἐκ τῆς σπουδῆς τῶν ἱστορικῶν τυχῶν και τῆς μεγίστης διὰ τε τὸν χριστιανισμὸν καθ' ὅλου και διὰ τὸν ἐλληνισμὸν μερικώτερον σημασίας τῆς ἐξαιρετικῆς ἰδιοτύπου αὐτῆς ἐν τῷ συστήματι τῶν μονῶν ὅλου τοῦ κόσμου μονῆς. Ἐν εἰκοσι και ἐννέα κεφαλαίοις ὃ σ. παρακολουθεῖ τὰς ἱστορικὰς τύχας τοῦ Σινᾶ ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ μνησίας ἐν τῇ Π. Δ. μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν: Τὸ Σινᾶ και ὁ Μωϋσῆς, τὸ Σινᾶ παρὰ τοῖς πρώτοις χριστιανοῖς, τὸ Σινᾶ και ὁ Ἰουστινιανός, τὸ Σινᾶ και ὁ Μωάμεθ, τὸ Σινᾶ και ὁ μουσουλμανικός, ὁ καθολικός και ὁ ὁρθόδοξος κόσμος, τὸ Σινᾶ και τὸ ἐλληνικὸν Γένος, ὁ Ναπολεὼν ὁ μέγας κτλ., διὰ νὰ καταλεισθῇ ἡ ὅλη ἐπισκόπησις μετὰ τὸ παλυσήμαντον συμπερασματικὸν κεφάλαιον «ἡ αἰωνιότης τοῦ Σινᾶ». Τοῦ ὅλου ἔργου προτάσσεται πρόλογος τοῦ σ., οὗτινος πάλιν προηγῶνται διασαφήσεις τινὲς τοῦ τὴν ἐκδοσιν ἐπιμεληθέντος καθηγητοῦ τοῦ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ χειρογράφου ἔργου και τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς ἐγένετο ἡ ἐκδοσις. Ἀπειρία εἰκόπων κοσμεῖ τὸ σύγγραμμα, μαρτυροῦσα τὴν μεγάλην τοῦ σ. ἐπιμέλειαν, μετ' ἧς συνέλεγε πᾶν στοιχεῖον δυναμένου νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀριωτέραν τοῦ ποιήματος ἐμφάνισιν. Ὁ σ., ὡς και αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν τῷ προλόγῳ του, δὲν ἔγραψε πλήρη ἱστορίαν τῆς μονῆς τοῦ Σινᾶ, ἀλλ' ἀπλῶς παρέσχε ἀπλήν σκιαγραφίαν αὐτῆς, διότι, ὡς λέγει, ἡ «ἡ ἱστορία αὐτῆς δυσκολώτατα θὰ γραφῇ και παρὰ δοκιμωτάτου ἱστορικοῦ, ἴσως δὲ και οὐδόλω». Ὁμοιάζει ἡ συγγραφὴ τῆς ἱστορίας τοῦ Σινᾶ πρὸς τὴν γλυφὴν τῶν ἀρχαίων ἐκείνων θαυμαστῶν σφραγιδολίθων, ὧν τινες ἀπῆτησαν τὴν κατανάλωσιν ὀλοκλήρου τοῦ βίου ἐξόχων τεχνιτῶν, χωρὶς νὰ ἀχθῶσιν εἰς τέλος... Οὕτω θὰ γραφῇ και ἡ ἱστορία τοῦ Σινᾶ, οὐχὶ ἐν ἐνὶ βίῳ, οὐχὶ παρ' ἐνὸς μόνον ἱστορικοῦ... Ἀλλὰ και ἡ ἀπλή ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ «σκιαγραφίαις»—ὡς τὴν χαρακτηρίζε—τῶν ἱστορικῶν τυχῶν και τῆς ὅλης εἰκόνης τῆς σιναιτικῆς μονῆς ἐπετεύχθη ἐν πολλοῖς κόποις, διότι εἶνε ἀπόρροια «ἔρευνῶν πολυμερῶν και πολυτρόπων, ἀναδιφήσεων δυσκόλων, ἀναβάσεων και ἀναρρηχίσεων εἰς ὄρη ἀπότομα και μελετῶν μακροχρονίων και ἐπιμόνων». Ἀλλ' ἂν συνέβη και ἄλλοι παρομοίους κόπους νὰ καταβάλωσι διὰ παρεμπερῆ ἔργα, ἡ ἔρευνα τοῦ ἀειμνήστου Παπαμιχαλοπούλου τοῦτο ἔχει τὸ ἰδιάζον, ὅτι εἶνε ἀπαύασμα ἔρωτος ψυχῆς ἐλληνικῆς πρὸς ἐλληνικὴν ἱστορίαν, πρὸς ἐλληνικὰ πρόσωπα, γεγονότα και πράγματα, και τὸ κίνη-

τρον του εἶνε τὸ ἐλληνικὸν διαφέρον, τὸ ἐν τῇ ψυχῇ του καιὸν ἐλληνικὸν πῦρ. Ἐντεῦθεν τὸ περὶ τῆς μονῆς τοῦ Σινᾶ ἔργον τοῦ μοναδικοῦ Ἑλληνοῦ περιηγητοῦ—ὦ, ἄλλως τε, και τὰ περὶ τοῦ ἐλληνικοῦ Πόντου και τῆς Κων-πόλεως—εἶνε προῖον φλογεροῦ ἐνθουσιασμοῦ, πτεροῦντος καλλιλόγον γραφίδα, διὰ τοῦτο δὲ και ἡ ὅλη συγγραφὴ ἀναγνώσκειται μετ' ἀδιαπτώτου ἐνδιαφέροντος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, διδάσκουσα ἅμα και τέρπουσα και φρονηματίζουσα τὸν παρακολουθοῦντα τὰς πρωτοφανεῖς και περιεργωτάτας τύχας τῆς πρωτοτύπου ταύτης ἐλληνικῆς μονῆς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητροπόλις Τριφυλίας και Ὀλυμπίας.

Ἡ ἱερὰ μητροπολις Τριφυλίας και Ὀλυμπίας καλεῖ τοὺς βουλομένους και ἔχοντας ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα (πτυχιὸν Ριζαρείου Σχολῆς ἢ ὁμοταγοῦς Ἱερατικῆς Σχολῆς ἢ τετραταξίου τοιαύτης ἢ πτυχίου διδασκαλείου ἢ Γυμνασίου) ὅπως ἐντὸς εἰκοσι ἡμερῶν ὑποβάλωσι τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 ὀριζόμενα ἔγγραφα διὰ τὴν ἀνακηρύξιν ὑποψηφίων ἱερέων τοῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ Εἰσοδίων Θεοτόκου Κυπαρισσίας. Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1933. (Ἐκ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου Τριφυλίας και Ὀλυμπίας).

Ἱ. Μητροπόλις Ὑδρας και Σπετσῶν.

Κενοθεσίης τῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ Τραχειᾶς Ἐπαρχίας Τροιζηνίας Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Ἀθανασίου, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους και κεκτημένους τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου 5148 προβλεπόμενα προσόντα και ἐπιθυμοῦντας νὰ ἱερατεύσωσιν ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐνορίᾳ, ὅπως, μέχρι τῆς 5ῆς Μαρτίου ἔ. ἔ. ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ, ὡς ἄνω, Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά.—Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 15 Φεβρουαρίου 1933 † Ὁ Ὑδρας και Σπετσῶν Προκόπιος.

Ἱ. Μητροπόλις Πλωμαρίου.

Ζητεῖται ἔγγαμος ἱερεὺς ἔχων τὰ ὑπὸ τοῦ περὶ ἐνοριακῶν ναῶν και ἐφημερίων νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς διορισμὸν αὐτοῦ ὡς τακτικὸς ἐφημερίων ἐν τῇ χηρεύουσῃ ἱερατικῇ θέσει τῆς ἐνορίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Μεγαλοχωρίου. Ὁ ἔχων τὰ νόμιμα προσόντα και ἐπιθυμῶν νὰ διορισθῇ ἐν αὐτῇ δύναται μέχρι τῆς 20ῆς Ἀπριλίου 1933 νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν ἱερὰν μητροπολίτιν Πλωμαρίου πρὸς διορισμὸν αὐτοῦ. Ἐν Πλωμαρίῳ τῇ 20ῇ Φεβρουαρίου 1933. † Ὁ Πλωμαρίου Κωνσταντίνος.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1933

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν
ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς τὸν Χριστοφόρον Ἀργυρόν.

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῇ 20ῇ Μαρτίου ἔ. ἔ. ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ και ὥρᾳ 5 μ. μ. ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος, δι' ἣν αἰτίαν ἀπελογήθῃς ἐνώπιον τοῦ ἐπιτελοῦντος χρεῖ ἀνακριτοῦ.

Προσπεριηλοῦμεν σοι ὅτι ἐάν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ὀρισθείσῃ ἡμέρᾳ και ὥρᾳ θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

† Ὁ Μεγ. Πρωτοσύγκελος Ἰάκωβος

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1933

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν.
ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς τὸν Χριστόφορον Κελαδίτην Ἱερομόναχον

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῇ 20ῇ Μαρτίου ἔ. ἔ. ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ και ὥρᾳ 5 μ. μ. ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος, δι' ἣν αἰτίαν ἀπελογήθῃς ἐνώπιον τοῦ ἐπιτελοῦντος χρεῖ ἀνακριτοῦ.

Προσπεριηλοῦμεν σοι ὅτι ἐάν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ὀρισθείσῃ ἡμέρᾳ και ὥρᾳ θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελος Ἰάκωβος